

Protestantse Kerkbrief

Tweemaandelijks blad van de Protestantse Kerken in en rond Brussel

Afgiftekantoor:
Brussel de Brouckère
Erkenningsnummer: P 910493
Tweemaandelijks

Protestantse Kerk Brussel
Nieuwe Graanmarkt 8, 1000 Brussel
www.protestantsekerkbrussel.be

- **Wonen overal nergens thuis**
- **De kerk een veilige plek**
- **Het lied van de leeuwerik**

Kerkdiensten Protestantse Kerk Brussel

Zondag 2 augustus, 7de van de zomer

Dienst van Schrift en Tafel

Voorganger: ds. Douwe Boelens

Muziek: Nafthali Tollenaar

Collectes: Diaconie + Kerk

Zondag 9 augustus, 8ste van de zomer

Voorganger: Helen Blow

Muziek: Raymond Auquier

Collectes: VPKB + Kerk

Zondag 16 augustus, 9de van de zomer

Voorganger: Gertjan Bikker

Muziek: Nafthali Tollenaar

Collectes: Kerk & Wereld + Kerk

Zondag 23 augustus, 10de van de zomer

Voorganger: ds. Marc Loos

Muziek: Raymond Auquier

Collectes: PSC + Kerk

Zondag 30 augustus, 11de van de zomer

Voorganger: Liesbet Van Gysegem

Muziek: Lenaart T'jollyn

Collectes: Gevangenispastoraat + Kerk

Zondag 6 september, 12de van de zomer

Voorganger: ds. Chris Bultinck

Muziek: Anna Rusakova

Collectes: VPKB + Kerk

Zondag 13 september, 13de van de zomer

Startzondag, Dienst van Schrift en Tafel

Voorganger: ds. Douwe Boelens

Muziek: Raymond Auquier

Collectes: Diaconie + Kerk

Zondag 20 september, 1ste van de herfst

Autoloze zondag, dienst in Zavelenborre

Voorganger: mevr. Jet Weigand

Muziek: Anna Rusakova

Collectes: Kerk & Wereld + Kerk

Zondag 27 september, 2de van de herfst

Scheppingszondag

Voorganger: ds. Douwe Boelens

Muziek: Raymond Auquier

Collectes: Foyer Lilla Monod + Kerk

Zondag 4 oktober, 3de van de herfst

Jumelagezondag

Voorganger: Liesbet Van Gysegem

Muziek: Anna Rusakova

Collectes: Jumelage ABL-Kirinda + Kerk

Colofon

De **Protestantse Kerkbrief** is het blad van de Protestantse Kerken in en rond Brussel; het verschijnt zesmaal per jaar.

E-mailadres: kerkbrief@gmail.com

Verantwoordelijke uitgever: ds. Douwe Boelens

De redactie behoudt zich het recht voor om een ingezonden artikel in te korten, redactioneel te bewerken of niet te publiceren.

Zij is niet verantwoordelijk voor de inhoud van de artikelen en slechts ten dele voor de stijl.

Reacties zijn altijd welkom!

Uiterste inleverdatum voor de kopij Kerkbrief oktober en november 2026:

maandag 21 september 2026

Meditatie

“Niet om gered te worden, maar omdat we gered zijn”

Luther over geloof en goede werken

“Ze vroegen: ‘Wat moeten we doen?

Hoe doen we wat God wil?’

‘Dit moet u voor God doen: geloven in Hem die Hij gezonden heeft,’

antwoordde Jezus.” (Johannes 10:28-29)

In het dagelijks leven worden we vaak aangespoord om goed te doen: om ons in te zetten voor anderen en een goed leven te leiden. Dat roept de vraag op wat *‘goed doen’* betekent vanuit een christelijk perspectief. Gaat het erom dat wij door onze inzet en ons goede gedrag Gods liefde verdienen? Of ligt de betekenis van goede werken ergens anders? Deze spanning tussen Gods genade en onze eigen inzet houdt mij de laatste tijd bezig. Een citaat dat mij hierbij is opgevallen, verwoordt mijn eigen reflecties bij deze vraag: *“God does not need our good works, but our neighbor does.”* (**Luther** volgens **Gustaf Wingren**)

God heeft onze liefde niet nodig om volmaakt te zijn, maar onze naaste heeft onze liefde wel nodig. De *Tien Geboden* zijn daarom geen opdrachten waarmee wij Gods gunst verdienen. Ze laten ons zien waar wij tekortschieten en maken ons bewust van Gods genade. Tegelijk wijzen ze ons de weg hoe God wil dat wij leven: niet om gered te worden, maar uit dankbaarheid omdat wij gered zijn.

Dit heeft mij teruggebracht naar **Luthers Traktaat over de Goede Werken** (1520), waarin hij probeert uit te leggen hoe geloof en goede werken met elkaar verbonden zijn. Het traktaat is opgebouwd rond de Tien Geboden. Luther gebruikt deze om duidelijk te maken dat goede werken niet de oorsprong van het geloof zijn, maar het gevolg ervan.

Het eerste gebod krijgt daarbij veruit de meeste aandacht.

Volgens Luther is vertrouwen op God de basis van het hele christelijke leven en daarmee het belangrijkste *‘goede werk’*. Opmerkelijk: dit is een werk dat God zelf in ons bewerkstelligt, en niet iets waar wij zelf eer aan hebben.

Volgens Luther is geloof geen prestatie van de mens, maar iets wat God zelf in ons geeft. God wekt geloof in mensen door zijn Woord (dat ook weerklinkt in de sacramenten). Geloof is dus niet iets wat wij verdienen of opbouwen, maar het beginpunt dat God in ons maakt. Het beginpunt van waaruit ons leven en ons handelen vertrekt.

En dat leven, dat doen wij niet perfect. Wij blijven mensen die geloven én tegelijk toch tekortschieten (*simul iustus et peccator*), waardoor ons handelen nooit perfect is. Luther waarschuwt daarom om niet te vertrouwen op ons eigen gedrag en onze naleving van de Tien Geboden. Wie dat wel doet, kan gaan denken dat hij zekerheid over zijn redding kan verdienen door goed te leven. Maar die zekerheid ligt niet in wat wij doen, maar in Gods genade in Christus. Als Christus het beslissende werk van de verlossing al heeft volbracht, wie zijn wij dan om te denken dat wij daar nog iets aan kunnen of moeten toevoegen?

En wat als we merken dat God niet echt op de eerste plaats staat in ons leven? Dat we met het goede dat we willen doen in de wereld, toch vooral Gods gunst zoeken?

Ja, dat is zeer menselijk. En er is geen strak tienstappenplan dat we dan kunnen volgen om onszelf te verbeteren. Wij kunnen ons geloof niet zelf opkrikken; wij zijn helemaal afhankelijk van God. Wij worden teruggebracht naar wat God geeft: zijn Woord in de verkondiging en de sacramenten. Daar komt geloof vandaan, daar wordt het gevoed. Daar mogen wij steeds naar terugkeren.

Als christenen leven we dus niet goed om Gods liefde te verdienen, maar omdat we die liefde al ontvangen hebben. Daarom proberen we God lief te hebben en goed te doen aan de mensen om ons heen. Dat lukt niet altijd. Daarom blijven we luisteren naar Gods Woord en leven we uit de sacramenten, zodat we steeds opnieuw leren hoe we mogen leven. God heeft onze goede werken niet nodig, maar onze naaste heeft onze liefde en zorg wel nodig.

Liesbet Van Gysegem

Woonstbetredingen: wat staat er op het spel?

Wat is het woonstbetredingsbeleid?

Het woonstbetredingsbeleid is een wetsvoorstel dat de politie de mogelijkheid zou geven om privéwoningen binnen te gaan om mensen zonder verblijfsdocumenten op te sporen, te arresteren en uit te wijzen. En dat op basis van (zeer) vage criteria.

Volgens tegenstanders vormt dit een ernstige aantasting van het recht op privacy en dreigt het de criminalisering van mensen op de vlucht te versterken.

Het woonstbetredingsbeleid is bijzonder relevant voor Brussel. Als diverse en internationale stad wonen er veel mensen met een migratieachtergrond en bieden veel Brusselaars onderdak of steun aan mensen op de vlucht. Een wet die woonstbetredingen mogelijk maakt, zou daarom een grote impact hebben.

Waarom zouden wij ons zorgen maken over het woonstbetredingsbeleid?

Als christenen laten we ons inspireren door de Schrift. Daarin klinkt telkens opnieuw de oproep om de vreemdeling met liefde en gastvrijheid te ontvangen. Jezus zegt: “Ik was een vreemdeling en

jullie namen Mij op” (Matteüs 25:35), en in Leviticus lezen we: “Behandel vreemdelingen die bij jullie wonen als geboren Israëlieten. Heb hen lief als jezelf” (Leviticus 19: 34).

Deze teksten nodigen ons uit om na te denken of een beleid dat toelaat mensen in hun woning op te sporen en te arresteren, verenigbaar is met die Bijbelse opdracht. Ook wanneer een overheid migratieregels moet handhaven, mogen menselijke waardigheid, barmhartigheid en bescherming van kwetsbare mensen nooit uit het oog worden verloren.

Wat kunnen we doen?

Er is verzet van burgers, middenveldorganisaties en lokale besturen. Je kan mee actie ondernemen door petitie te ondertekenen, lokale initiatieven te steunen en politici op te roepen zich tegen woonstbetredingen uit te spreken. Zo kan mee druk worden uitgeoefend om deze maatregel tegen te houden en te pleiten voor een menselijker migratiebeleid.

Meer informatie is hier te vinden: <https://no-ice-in-belgium.net/nl/>

Liesbet Van Gysegem

Kerkkriebels op zondag 11 oktober: “Wonen overal nergens thuis”

Zondag 11 oktober kriebelt de kerk.

Onder het thema **‘Wonen, overal, nergens thuis’** organiseren we een bruisend programma met natuurlijk de vaste elementen van de viering zelf, een buffetmaaltijd en een dienstenveiling. Andere elementen en de invulling van dit alles ligt nog open. Aarzel niet om mee te denken en uw ideeën te delen met het kerncomité.

De opbrengst zal eveneens als voorgaande jaren worden gesplitst: de helft wordt bestemd voor onze kerk zelf, de andere helft gaat naar een goed doel.

Dit jaar is dat een project ter ondersteuning van het buitenschoolse onderwijsproject **‘Casa Speranța’** (Huis van de Hoop) van **Stichting Charis** voor Roma kinderen. Deze Stichting, gerund door Marien en Yvonne Kroon, werkt al decennialang in een Romawijk in Florești, vlak bij Cluj-Napoca, Roemenië.

Diaken Tomas de Jong is hierbij al geruime tijd betrokken, ook via Protestantse Gemeente Leek-Oldibert (Groningen) waar hij lid van was voor zijn komst naar Brussel (zie: <https://stcharis.org/wat-wij-doen/school-casa-speranta/>).

We zullen ook aandacht besteden aan ondersteunende netwerken voor Roma in Brussel, zoals door **de Foyer** (zie: <https://www.foyer.be/dienst-roma-woonwagengewoners/>).

‘Wonen, overal, nergens thuis’ is een breed thema, en we zijn benieuwd naar uw eigen ervaringen met thuis of niet-thuis zijn. We hopen iedereen, van alle leeftijden en achtergronden aan te spreken. Aarzel niet familie, vrienden, burens, collega’s en kennissen, en hun eventuele kinderen mee te nemen: het wordt een laagdrempelig feest voor iedereen.

Kaarten voor het buffet zijn verkrijgbaar ad € 12.50 voor volwassenen en € 5 voor

kinderen (of een lagere prijs in overleg).

Natuurlijk zoeken we vrijwilligers om aan het buffet bij te dragen, en indien gewenst, vergoeden we graag de kosten van ingrediënten.

Heeft u diensten in de aanbieding voor de veiling? U mag ze doorgeven aan Anne Theo Seinen:

anne-theo.seinen@skynet.be

en/of het kerkelijk bureau:

info@protestantsekerkbrussel.be

Zoekt u iemand om gezamenlijk een dienst aan te bieden, dan mag u dat ook doorgeven. Ook de veiling is bedoeld voor iedereen en in alle discretie zullen we, in overleg, verminderde prijzen toepassen. Voor wie de mogelijkheid heeft: aarzel niet een dienst voor een ander te kopen. Tenslotte, naast uw ideeën en enthousiasme zullen we ook praktische handen nodig hebben met alles klaar te zetten en op te ruimen.

Het kerkkriebelscomité

Peter Dekker, Anne Theo Seinen,

Tünde en Douwe Boelens, Mireille Hauspie

Wonen overal nergens thuis,
aarde, mijn aarde, mijn moeders huis.
Vallende sterren, de schim van de maan,
mensen die opstaan en leven gaan,
mensen, veel geluk.

Wonen overal even thuis,
handel en wandel en huis na huis.
Loven en bieden op waarheid en waan,
wagen en winnen en verder gaan,
mensen, veel geluk.

Wonen overal bijna thuis,
aarde, mijn hemel, mijn vadershuis.
Stijgende sterren, de lach van de maan,
mensen die dromend een stem verstaan,
mensen, veel geluk.

Huub Oosterhuis, Lied 419

De kerk een veilige plek

Hoe maken we onze kerk tot een veilige plek waar iedereen beschermd wordt tegen seksueel, spiritueel en ander misbruik? Dit was het thema van een conferentie die op 19 en 20 juni 2026 plaatsvond in Warschau.

De bijeenkomst was georganiseerd door de **Gemeenschap van Protestantse Kerken in Europa (GPKE)**. De GPKE, waarvan de VPKB ook deel uitmaakt, is een samenwerkingsverband van 96 lutherse, gereformeerde, methodistische en verenigde kerken in meer dan dertig landen. De kerken binnen dit verband erkennen elkaars ambten en vieren gezamenlijk het Avondmaal. Tegelijkertijd is het een gemeenschap waarin men openstaat om van elkaar te leren.

Tijdens de conferentie in Warschau stond deze laatste functie centraal.

Ambtsmisbruik binnen de kerk is een zeer heikel thema. Daar kunnen we in België over meepraten.

De gevolgen zijn dramatisch, in de eerste plaats voor de slachtoffers. Ook voor de situatie binnen kerkelijke gemeentes kunnen de gevolgen ingrijpend zijn en ernstige verdeeldheid tot gevolg hebben. Fouten kunnen gemakkelijk worden begaan zoals gebrek aan transparantie, pogingen om de situatie met de mantel der liefde te bedekken en te sussen, tot het in bescherming nemen van de beschuldigde en zelfs het respectloos omgaan met het slachtoffer. Al deze voorbeelden kunnen de aangedane schade binnen de gemeente verergeren.

Een bewustwordingsproces

Het proces om onze kerk tot een veilige plek te maken voor iedereen begint met bewustwording van het feit dat wij als kerk verantwoordelijk zijn voor de veiligheid van kwetsbare mensen, kinderen en jongeren binnen onze kerk.

Wanneer we horen over seksueel misbruik in andere kerken en gemeenschappen, is er vaak de neiging om te denken dat het bij ons wel niet zo'n vaart zal lopen. Dat is een gevaarlijke misvatting. Geen enkele gemeenschap is immuun voor misbruik. Er is moed voor nodig om dit onder ogen te zien. Moed voor de slachtoffers om misbruik te rapporteren, moed voor de daders om de gevolgen van hun handelen onder ogen te zien, en moed voor de gemeenschap waarvan zij deel uitmaken om zorgvuldig met zulke situaties om te gaan en de integriteit van iedereen te beschermen.

Binnen de kerken

Binnen kerken heerst soms een cultuur van stilzwijgen. Misbruik moet bespreekbaar gemaakt worden. Het moet ook beter herkend worden, want het begint vaak bij kleine dingen zoals foute opmerkingen. Een machocultuur en stereotiepe genderrollen die in de bredere maatschappij voorkomen, kunnen ook voorkomen in kerken, soms ondersteund door bepaalde theologische opvattingen. Ook kan het gebeuren dat spiritueel gezag wordt misbruikt om zaken te verdoezelen of zwijgen af te dwingen, door bijvoorbeeld te dreigen met de duivel en de hel. Kerken zijn kwetsbaar voor machtsmisbruik. De nadruk wordt gelegd op liefhebbend handelen.

Hierdoor kan het bewaken van grenzen uit het oog worden verloren. Dat kan leiden tot het ontstaan van onduidelijke verhoudingen tussen de pastor en degene die pastorale hulp zoekt, waarbij machtsongelijkheid wordt verdoezeld.

De pastor is ten allen tijde verantwoordelijk voor het bewaken van de grenzen ten opzichte van de integriteit van degene die pastorale zorg vraagt.

Hij of zij kan strafrechtelijk vervolgd worden bij vastgesteld misbruik van het ambt en uit het ambt worden gezet.

Preventie

Voorkomen is beter dan genezen.

Preventie begint met het bespreekbaar maken van het onderwerp.

Ook moet onder ogen worden gezien dat preventie gevolgen kan hebben voor de manier waarop wij met elkaar omgaan. Sommigen kunnen een gevoel van verlies ervaren, als bijvoorbeeld de gedragscode voorschrijft dat je niet automatisch mensen omhelst. Mensen kunnen zich ongemakkelijk voelen als zij worden omhelsd, terwijl dit bij anderen onbedoelde gevoelens kan opwekken. Ook bestaan er gedragscodes die voorschrijven dat pastorale gesprekken gevoerd moeten worden in de aanwezigheid van een derde persoon. Niet meer onder vier ogen, maar onder zes ogen...

Preventie heeft ook te maken met het herkennen en bespreekbaar maken van situaties waarin je kwetsbaar bent als pastoraal werker, bijvoorbeeld omdat je persoonlijk in een moeilijke situatie zit. Ook hierdoor dreigen grenzen te vervagen.

Hoe een veiliger kerk te worden?

Om de kerk te maken tot een veilige plek voor iedereen, zijn inspanningen nodig op vele niveaus.

- Allereerst moet het binnen elke (lokale) kerk duidelijk zijn waar iemand terecht kan met een klacht.
- De kerkenraad moet weten hoe met een klacht om te gaan. Hiertoe zou een protocol ontwikkeld kunnen worden waarin procedures met betrekking tot de te nemen stappen zijn opgesteld.
- Daarbij gaat het onder andere over de mate van transparantie, over hoe de gemeente begeleid moet worden, en over de vraag hoe men zo sereen mogelijk met zowel het slachtoffer als de mogelijke dader om kan gaan.

- Het zou goed zijn als er een cursus zou worden georganiseerd voor alle medewerkers binnen een kerkgemeenschap, zowel betaalde krachten als vrijwilligers, over het omgaan met misbruik binnen de kerk, het omgaan met asymmetrische machtsrelaties, het leren praten over eigen twijfels, het leren omgaan met kwetsbare mensen en kinderen. In sommige kerken is het volgen van zo'n cursus zelfs verplicht. Zonder een attest krijgt men geen toegang tot het ambt of de beoogde functie.
- Dezelfde onderwerpen van zo'n cursus zouden deel moeten uitmaken van de opleiding tot predikant in onze kerk. Ook in preken kan het beschermen van integriteit benoemd worden, denk aan Boaz die Ruth in bescherming neemt, of Esther die weigert voor het koninklijk gezelschap te dansen.
- Belangrijk is ook het voorzien van ondersteuning voor (pastorale) medewerkers, ambtsdragers en predikanten die in moeilijke situaties belanden.

Huiswerk

Het creëren van de kerk als een veilige plek voor iedereen is geen voetnoot in ons mandaat maar behoort integraal tot onze opdracht. Het verzaken van deze opdracht tast de geloofwaardigheid van de kerk aan en staat haaks op de boodschap van het Evangelie om zorg te dragen voor de medemens.

Sinds 2015 beschikt de VPKB over het **Meldpunt voor Misbruik in Pastorale Relaties**.

Dat is een goed begin, maar allerminst voldoende. We hebben nog een weg te gaan wat betreft het ontwikkelen van een beleid voor preventie, vorming en het ontwikkelen van een protocol over welke stappen gezet moeten worden als er een klacht over misbruik wordt ingediend.

We hebben het nodige huiswerk te maken maar we hoeven gelukkig het wiel niet opnieuw uit te vinden. In veel lidkerken van de GPKE is men op het gebied van omgaan met misbruik veel verder gevorderd dan de VPKB.

Daar kunnen we ons voordeel mee doen.

Jenny van Drimmelen-Krabbe

Het adres van het 'Meldpunt voor Misbruik in Pastorale Relaties' staat vanaf nu op de achterzijde van de Kerkbrief (red.).

Als een econoom de Bijbel leest

*Onder dit thema schrijft Rob van Drimmelen
een korte serie artikeltjes voor de Kerkbrief van de PKB*

Het falen van de econoom Jozef

Lees Genesis 41-48

De Bijbel staat vol verhalen waarvan de strekking nog steeds relevant is voor het economisch leven van vandaag. In het vorige artikeltje in deze serie werd o.a. al verwezen naar de richtlijnen voor de Sabbat, het Sabbatjaar en het Jubeljaar die ook nu nog als richtingaanwijzers kunnen dienen. Het verhaal over Jozef vormt ook een voorbeeld waaruit lessen zijn te trekken voor de situatie in de huidige tijd.

Het verhaal is welbekend. De nogal zelfingenomen Jozef wordt door zijn broers gedumpt en verkocht aan slavenhandelaars die op weg zijn naar Egypte. Na allerlei gebeurtenissen aan het hof van de farao, viel Jozef in ongenade en belandde hij in de gevangenis. Daaruit werd hij opgevoerd om een droom van de farao over zeven mooie en zeven lelijke koeien en zeven rijpe en zeven dorre korenaren te duiden. Jozef legde uit dat die droom betekende dat zeven jaren van grote overvloed gevolgd zouden worden door zeven jaren van hongersnood. Zijn advies aan de farao was om tijdens de zeven jaren van overvloed een vijfde van de oogst op te vorderen om die voorraad vervolgens te gebruiken tijdens de zeven 'magere jaren'. Zo ontpopte Jozef zich als een planner voor de economie van de farao.

Toen de hongersnood uitbrak, kwamen "uit alle landen de mensen naar Egypte

om bij Jozef graan te kopen" (Gen. 41:57).

Toen Jakob, de vader van Jozef, hoorde dat er in Egypte graan te koop was, stuurde hij zijn zonen naar het land waar hun broer inmiddels de hoogste ambtenaar van het land was geworden. De broers verschenen voor Jozef, maar herkenden hem eerst niet. Toen Jozef zich bekend maakte, ontstond er een gesprek en gaf Jozef een mooie beschrijving van wat de taak van economen zou moeten zijn: het leven behouden (Gen. 45:5b).

Aanvankelijk was het plan van Jozef een succes en het volk van Egypte werd voor de hongerdood behoed. Echter, in de loop der tijd kwam al het geld dat in Egypte en Kanaän te vinden was bij Jozef terecht. Hij liet dat geld naar het paleis van de farao brengen (Gen. 47:14). Toen het geld van de mensen op was, werden ze gedwongen om voedsel te betalen met hun vee. Toen ze vervolgens ook geen vee meer hadden, moesten ze hun land verkopen. Zo kwam al het land in bezit van de farao. Tenslotte moesten de mensen zelfs zichzelf verkopen en "in alle delen van Egypte maakte Jozef het volk tot slaaf".

Alleen de grond van de priesters kocht hij niet op, want de priesters kregen een vaste toelage van de farao en zij hoefden daarom hun grond niet te verkopen (Gen. 47:21-22).

De economische macht van de farao en Jozef groeide zo uit tot een alomvattende politieke macht. Wat begon als verstandig beleid onttaardt in onderdrukking van het gehele volk. Als 'economische logica' al overheersend is en tot het bittere einde wordt doorgedreven, leidt dit onvermijdelijk tot onmenselijke resultaten. In plaats van ervoor te zorgen dat het leven bewaard werd, resulteerde het beleid van de econoom Jozef in een catastrofe voor zijn eigen volk en dat van Egypte als geheel. Het is niet moeilijk om in de loop der geschiedenis voorbeelden te vinden van soortgelijke situaties, waarin de bundelingen van economische en politieke macht heeft geleid tot een ramp voor grote groepen van de bevolking. Feodale, noch kapitalistische, noch communistische systemen zijn hiervoor immuun. Zoals zoveel verhalen in de Bijbel wordt ons ook in de geschiedenis over de econoom Jozef een spiegel voor gehouden waarin wij huidige ontwikkelingen kunnen herkennen. En van kunnen leren?

Veelzeggend 'detail'

Het feit dat de priesters hun land niet hoefden te verkopen omdat zij een vaste toelage van de farao kregen, is een opvallend en veelzeggend detail in het verhaal van de verteller van Genesis. Het geeft aan dat er een belangenverstrengeling en wederzijdse afhankelijkheid bestond tussen politieke en economische machthebbers enerzijds en degenen die verantwoordelijk waren voor de religieuze cultus anderzijds. Politieke en economische

macht werd gelegitimeerd door de priesterlijke klasse. Twee handen op één buik. Doet dat een belletjes rinkelen?

Een Orthodoxe Patriarch die de Russische invasie van Oekraïne voluit steunt als een 'heilige strijd', zijn zegen aan het Russische leger geeft, en stelt dat Russische soldaten die sneuvelen worden gezuiverd van al hun zonden? Politici in de V.S. die politieke en private economische belangen schaamteloos met elkaar verweven, die zich afbeelden als de paus en als Jezus, die hun eigen, met handtekening voorziene Bijbel uitgeven en tot handelswaar maken en die met de hand op de Bijbel oorlogen verdedigen? Een Iraanse geestelijkheid die integraal onderdeel is van de ideologische, militaire, economische en politieke structuur van de islamitische republiek? Echter, voordat we de eerste steen gooien, is het misschien goed om ons af te vragen wie de 'vaste toelage' aan de 'priesterlijke klasse' in België betaalt en of dit wel zo'n gezonde situatie is.

Het verhaal over de econoom Jozef in Egypte herhaalt zich vele malen in de geschiedenis, wanneer politieke machthebbers en economische actoren hun belangen verstrengelen, en wanneer zij onheilige allianties aangaan met de 'priesterlijke klasse'.

Nog te vaak zijn er economen die zich laten spannen voor de karretjes van politieke machthebbers en vergeten dat het hun opdracht is 'het leven te bewaren'. Verhalen uit het Eerste Testament blijven door de eeuwen heen hoogst actueel.

Uitnodiging Bijbelkring WOTO op woensdag 23 september

Een Bijbelkring is een kleine groep die samenkomt om een stukje uit de Bijbel te lezen en daar samen over in gesprek te gaan. Het is geen lesmoment, maar een open en toegankelijke uitwisseling waarin iedereen vragen mag stellen en gedachten kan delen.

We zoeken samen naar wat de tekst betekent en hoe die raakt aan ons leven vandaag. Er is ook ruimte voor een moment van stilte of gebed.

Woensdag 23 september, 14.00-15.30 uur
(bij gemeentelid thuis, adres op aanvraag)
Aanmelden kan via: mail@pastorliesbet.be

Groener geloven

Onder deze titel willen we in de Kerkbrief regelmatig iets doorgeven dat verband houdt met de zorg voor de Schepping: klimaat, biodiversiteit en duurzaamheid.

Scheppingszondag

De Scheppingszondag is elk jaar op de eerste zondag in september (dit jaar: 6 september). Deze zondag is in onze kerk, sinds 2014, een speciale zondag!

De VPKB-synode gaf daarmee aan hoe noodzakelijk en belangrijk het is, dat er in kerk en theologie, in christelijk leven, zorgvuldige aandacht is voor de zorg voor heel de schepping: plant, dier en mens... de hele kosmos. Zij gaf daarmee gevolg aan een oproep van de **Wereldraad van Kerken**.

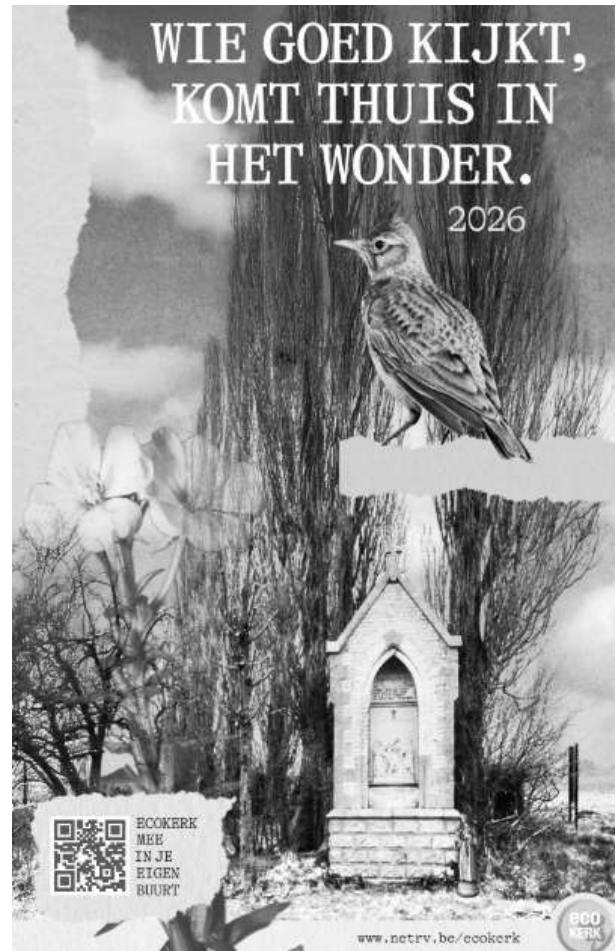
De VPKB werkt hierin nauw samen met **Ecokerk** (www.ecokerk.be). In oecumenische samenwerking wordt het thema gekozen. Het thema dit jaar is: **“Wie goed kijkt, komt thuis in het wonder.”**

De VPKB-werkgroep **Kerk in de Samenleving** (KidS) vertegenwoordigt de VPKB in Ecokerk.

Alle predikanten en kerkelijke werkers (m/v) kregen informatief en inspirerend materiaal toegestuurd (dit jaar geschreven door ds. Marieke den Hartog, em. predikante van Boechout).

Hierbij geef ik graag een gedeelte door uit het begeleidend schrijven:

“In de hele laatste week van de maand juni beleefde Europa een nieuw hitte-record, met in België temperaturen tot 38 graden. Het was een zware week, vooral voor ouderen en mensen in de stad, waar de hitte altijd meer blijft hangen dan waar meer groen is. De relatie met de menselijke factor in de klimaatopwarming is voor wetenschappers boven iedere twijfel verheven. Wanneer gaan de overheden eindelijk hun verantwoordelijkheid nemen en impopulaire maatregelen opleggen, ook aan het bedrijfsleven?”

Wanneer zal eindelijk duidelijk worden dat er grenzen zijn aan de te vaak bejubelde economische groei? En waar zijn wij in dit debat? (Hier worden de voorgangers en leidinggevendenden, de kerkenraden en ook de gemeenten aangesproken, *gh*).

Hoe begrijpen en internaliseren wij de oeroude Bijbelverhalen vandaag, waar het gaat om de zorg voor de schepping in een gebroken wereld? Wat betekent het voor ons dat de eerste mens (en dus wij nog steeds!) de opdracht krijgt de Hof te “bewerken en te bewaren” (Genesis 2:15)?

“Dankzij verhalen kunnen we morele waarden ‘vatten’, internaliseren en zelf

morele wezens worden”, zegt de filosoof **Alicja Gescinska** (geciteerd door **Kelly Keasberry** in haar boek: *‘Geworteld in verbinding./Een ecologische theologie voor de toekomst’*, pag. 75).

Geldt dat nog voor ons protestanten, of is de leus van Eckerk 2026 voldoende: “Wie goed kijkt, komt thuis in het wonder”? Ik (*Marieke den Hartog*) zal nooit vergeten wie mij goed leerde kijken naar de schepping en mij zo een houding van verwondering en verantwoordelijkheid bijbracht. Dat was mijn grootvader met wie ik altijd

weer de duinen introk, om gewapend met een verrekijker, vogels, bomen, planten en insecten te bewonderen, ervan te genieten. Misschien ontbreken zulke grootvaders (en moeders) vandaag te zeer in het leven van kleinkinderen.”

Het begeleidend schrijven eindigt met een cynisch commentaar uit een krant: “Misschien zullen we over tien jaar terugdenken aan de zomer van 2026 en verzuichten: Was het nog maar zoals toen, want vergeleken met nu was het toen zo erg nog niet....”

Het thema van de Scheppingszondag, gevolgd door de Scheppingsperiode tot 4 oktober, vraagt dus aandacht voor het ‘kijken’. Ook de affiche vraagt daar aandacht voor: We zien een veldleeuwerik, de teunisbloem en het kleine beeld van Antonius van Padua aan de voet van de veldkapel, zoals er zovele staan in het Vlaamse land. Wat hebben die met elkaar te maken?

“Maak dat wij terugvinden”

Een ontvankelijke houding ten opzichte van de natuur vinden we in de christelijke traditie terug bij mystici zoals **Antonius van Padua**, tochtgenoot van **Franciscus van Assisi** en bij velen nog gekend als patroon van de verloren voorwerpen. Origineel ging het bij Antonius niet zozeer om de verloren sleutelbos, *smartphone* of... maar om de zoekgeraakte band met het wezenlijke en met de leven-gevende werkelijkheid waartoe wij behoren. Wat zijn wij mensen in de huidige samenleving allemaal kwijtgeraakt? Of wat dreigen wij mogelijks verder te verliezen?

Het lied van de leeuwerik

Ook het lied van de leeuwerik, verkozen tot vogel van het jaar 2026, is zeldzaam geworden op ons Vlaamse platteland.

Daar waar het gezang ruim een eeuw geleden overal werd gehoord, doofde het uit, samen met de eeuwenoude landbouwtraditie van kleinschalige akkers, omzoomd door hagen en bloemenranden. Bij wie het nog herkent, roept de sprankelende, jubelende zangvlucht van de leeuwerik pure nostalgie op; tegelijk legt het een verlies en gemis bloot.

Het schouwspel van de teunisbloem

Wie zette zich op een zomeravond al ooit bewust neer om te zien hoe de knoppen van de teunisbloem zich in slechts enkele minuten tot bloemen ontvouwen? De volgende dag verwelken ze, maar ‘s avonds in de schemering gaan weer nieuwe bloemen open aan dezelfde stok, en dat maandenlang.

Teunisbloemen zijn de eerste planten die grond na brand, verstoring of kaalslag koloniseren en beschermen. Ze zijn daarom symbool voor nieuw leven en herstel in de inheemse tradities op het noordelijk halfrond, waar ze als ‘vuurkruiden’ worden bestempeld.

De verwondering als authentiek gebed

De verwondering is als een authentiek gebed. Het zet ons op weg. Het doet ons vertragen en openkomen voor een ander perspectief.

De natuur toont ons een intieme schoonheid, het heelal een onmetelijke ruimte. Dat wij bestaan is minstens een even groot wonder. Ik kijk alvast uit naar een inspirerende Scheppingszondag!

Met dank aan Ecokerk, VPKB-werkgroep Kerk in de Samenleving (KidS).

Greet Heslinga

Nieuws van de Ziekenhuis vzw

Update van de organisaties en 100-jarig jubileum in 2027

Een kleine update van **'het Ziekenhuis'**, over onze steun aan organisaties en ons 100-jarig jubileum in 2027.

Ter herinnering: **de Vereniging voor Protestantse-Christelijke Ziekenverpleging vzw ('het Ziekenhuis')** is een onafhankelijke vzw die een fonds beheert, afkomstig van de verkoop van de grond van het vroegere Protestantse Ziekenhuis in Ukkel.

De leden van de vzw zijn gemeenteleden van de protestantse kerken in Brussel en Vilvoorde. De belangrijkste doelstelling van 'Het Ziekenhuis' is om mensen te helpen die financiële steun (bijv. voor zorg) nodig hebben uit de protestantse gemeenten van Brussel en Vilvoorde. Naast de financiële steun aan gemeenteleden, besloten we eind 2023 om nog meer impact te creëren, door vier organisaties op het snijvlak van zorg en liefdadigheid in Brussel te steunen. De organisaties die we steunen zijn: het PSC, *Straatverplegers*, *Serve the City* en de *VUB Foundation*. Door Straatverplegers is vorig jaar in de kerk een presentatie gegeven.

Update organisaties

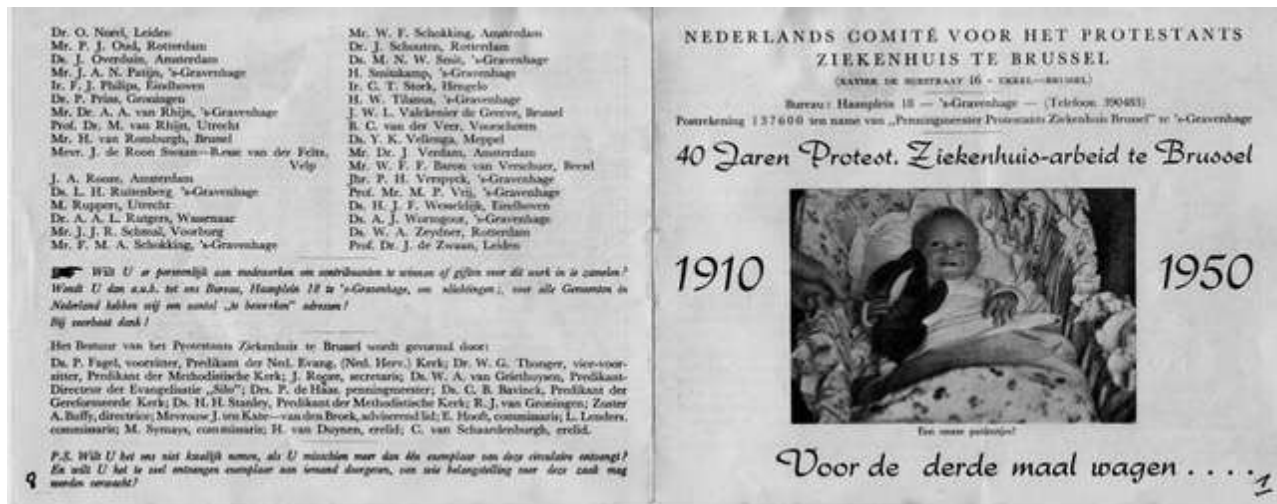
Eind mei 2026 heeft een delegatie van de vzw opnieuw de vier organisaties bezocht. We hebben zowel over de dagelijkse werking als de behoeften van de organisaties op langere termijn gesproken. Het was inspirerend om te zien hoe de vier organisaties, elk op hun eigen manier, proberen een verschil te maken voor mensen in Brussel.

De **VUB Foundation** heeft ook dit jaar weer, met steun van 'het Ziekenhuis', beurzen verdeeld onder studenten geneeskunde met een moeilijke financiële situatie. De VUB probeert hierbij continuïteit te garanderen door studenten die vorig jaar zijn gesteund en nog niet zijn afgestudeerd, opnieuw te steunen. De VUB merkt op dat het financieel lastiger wordt voor studenten om rond te komen, door o.a. stijgende huren en wegvallende beurzen van de overheid. Onze steun is dus zeer welkom.

Straatverplegers helpt, met onder andere onze steun, om daklozen met gezondheidsproblemen uit de dakloosheid te halen en richting huisvesting te begeleiden. De organisatie denkt steeds strategisch na, hoe ze hun eigen werking kunnen aanpassen om in een veranderende wereld en met een veranderende doelgroep (bijv. ouderen, psychische problemen) de beste zorg kunnen bieden.

Serve the City doet met onze steun voedseluitdelingen op verschillende plaatsen in de stad. Ook deze *Serve the City* heeft gereflecteerd op haar organisatiestructuur en coördinatoren per thema aangesteld, waarbij wij bijdragen aan de coördinator voor de voedseluitdelingen.

Met onze steun heeft **het PSC** dit jaar opnieuw lessen over computervaardigheden gegeven, aan in totaal (opgesomd over alle sessies) 95 bezoekers, uit verschillende groepen, zoals senioren, werkenden,

werkzoekenden en vaste bezoekers van het PSC.

Binnenkort wordt bij het PSC een nieuwe directeur aangesteld, waardoor de strategie voor de toekomst nog verder kan worden uitgewerkt.

100-jarig jubileum

Al sinds 1910, en zelfs met nog eerdere wortels, zijn er initiatieven in Brussel rond protestantse ziekenverzorging in Brussel. De huidige vzw is opgericht in 1927 met als doel om een protestants ziekenhuis in Brussel te starten. Dit ziekenhuis is ook daadwerkelijk gebouwd, in Ukkel, en heeft tot 1972 bestaan. Des te meer is het bijzonder dat de vzw, zonder een ziekenhuis van steen, sindsdien nog steeds bestaat, en een rol speelt in onze samenleving, zoals de protestantse grondleggers van de vereniging het voor ogen hadden.

In 2027 viert de vzw dus haar 100-jarig bestaan! Dit willen we graag vieren, met u allen, **op zondag 28 februari 2027, na de kerkdienst in de Protestantse Kerk Brussel!** Zet het alvast in uw agenda, u bent als gemeentelid allen van harte uitgenodigd! Het programma is nog even een verrassing. Wat we al kunnen verklappen, is dat de voorafgaande kerkdienst een **gezamenlijke kerkdienst van de gemeenten van Brussel en Vilvoorde** zal zijn. Daarnaast hopen we tijdens de jubileumviering een kleine **tentoonstelling** over de geschiedenis van 'het Ziekenhuis' te openen in de kerk. Mocht u voor deze tentoonstelling **voorwerpen, archiefstukken, anekdotes** of andere sporen over de geschiedenis van het ziekenhuis hebben, dan houden we ons graag aanbevelen.

Peter Dekker

Hoe kan je omgaan met mensen die om hulp vragen op straat?

We komen allemaal weleens in contact met mensen die op straat om hulp vragen. Sommigen vragen rechtstreeks om geld, anderen vertellen een persoonlijk verhaal of lijken vooral nood te hebben aan een gesprek of praktische ondersteuning. Er bestaat geen perfecte manier om hiermee om te gaan, maar een respectvolle

benadering maakt altijd een verschil. Luister als je daar ruimte voor hebt, vraag waar iemand nood aan heeft en verwijs indien mogelijk door naar de juiste hulpverlening. Uiteraard staat het iedereen vrij om geld of iets anders te geven als je dat wil of kan, maar een goede doorverwijzing kan minstens even waardevol zijn.

Enkele tips

- Behandel iemand zoals je zelf behandeld wilt worden: maak oogcontact en spreek respectvol.
- Vraag eerst wat iemand nodig heeft. Niet iedereen heeft dezelfde hulpvraag.
- Ken je een geschikte organisatie? Verwijs dan door met concrete informatie.
- Weet je niet goed waar iemand terecht kan? Verwijs naar **SamuSocial**, die 24/7 kan inschatten welke hulp het meest aangewezen is.
- Is er sprake van een medische nood-situatie of acuut gevaar? Bel dan de hulpdiensten (112).

Hieronder vind je een aantal organisaties waar je mensen naartoe kan verwijzen, afhankelijk van hun hulpvraag. Zo kan iemand met een vraag over financiële of maatschappelijke ondersteuning terecht bij het OCMW. Op warme dagen is het bovendien nuttig om te weten waar mensen gratis drinkwater kunnen krijgen. Ook plaatsen waar mensen hun gsm kunnen opladen, hun persoonlijke spullen veilig kunnen opbergen of even tot rust kunnen komen, kunnen een groot verschil maken. Veel van deze organisaties bieden daarnaast ook sociale en pedagogische begeleiding aan. Hieronder vind je een overzicht van veelvoorkomende hulpvragen en de diensten waar je mensen naartoe kan doorverwijzen. Twijfel je welke hulp het meest geschikt is, dan kan je altijd contact opnemen met SamuSocial. Een volledig overzicht van het Brusselse hulpaanbod vind je op: <https://sociaal.brussels/>

SamuSocial: 0800 99 340

24/7 beschikbaar, vooral in situaties van dakloosheid of acute sociale nood; is ook een doorverwijzer

Geld nodig

→ OCMW (CPAS) van je gemeente helpt met geld en begeleiding

→ CAW 0800 13 500: gratis advies en hulp bij geldproblemen en crisis

Bij Ons – Chez Nous

gsm opladen, internet, gratis water, toiletten, maaltijden, een plek om te rusten en op te warmen + sociale permanentie
Kartuizersstraat 60, *Rue des Chartreux*,
1000 Brussel

maandag tot vrijdag : 8.00 – 14.00 uur

La Consigne Article 23

Slachthuislaan 28, *Boulevard de l'Abattoir*,
1000 Brussel

02 54 89 800

maandag tot vrijdag van 8.00 tot 13.00 uur

- Wasserij (€ 1)
- Kluisjes (gratis voor 6 weken)
- Douches en voetbaden (€ 1)

Protestants Sociaal Centrum

Cansstraat 12 *Rue Cans*, 1050 Elsene
algemene openingsuren:

op weekdays 09.00 – 17.00 uur

02 512 80 80

- Algemene maatschappelijke dienst op afspraak:
+32 2 512 80 80 of info@csp-psc.be
zonder afspraak via de sociale permanentie:
maandag van 9.00 tot 13.00 uur;
woensdag van 9.00 tot 13.00 uur;
donderdag van 13.00 tot 17.00 uur.
- Vluchtelingen hulpdienst
- Schuldbemiddeling
- Justitieel welzijnswerk
- Materiële hulpdienst
- Babbelkot
- Boetieken

*Namens de Diaconie:
Liesbet Van Gysegem*

Waarom bidden zin heeft, ook als God zwijgt

Een dag als duizend jaar: over tijd, stilte en een Woord dat nooit leeg terugkeert

Beste lezer,

Er is een gevoel dat de meeste gelovigen kennen, ook al spreken we er niet vaak hardop over: het gevoel dat je bidt, en dat het stil blijft. Geen antwoord, geen teken, geen beweging.

De profeet **Habakuk** kende dat gevoel en durfde het hardop uit te spreken: *“Hoe lang nog, HEER, moet ik om hulp roepen en luistert U niet, moet ik ‘Geweld!’ schreeuwen en brengt U geen redding?”* (Habakuk 1:2).

Als een profeet die vraag al stelde, hoort ze bij een oprecht geloof – een vraag die door de hele Schrift heen blijft klinken. Het rare is dat de Bijbel dat gevoel niet wegwuift. Ze biedt iets waardevollers dan een pasklaar antwoord: een andere manier om naar God, naar tijd en naar gebed te kijken. Het begint bij een zin die eenvoudig klinkt, maar ingrijpend is: *“voor de Heer is één dag als duizend jaar en duizend jaar als één dag”* (2 Petrus 3:8-9).

Voor ons is tijd een rivier – verleden voorbij, toekomst nog te komen, het heden te vluchtig om vast te houden. God, leert de Schrift, staat niet in die rivier: Hij overziet haar in haar geheel, van bron tot monding, in één eeuwige blik.

Augustinus schreef daar al zestien eeuwen geleden over, in zijn **Belijdenissen**: God leeft in een eeuwig ‘nu’: voor Hem is alles altijd aanwezig. Wat voor ons een lang wachten is, is voor Hem al voltooide werkelijkheid.

C.S. Lewis heeft dat idee, denk ik, het meest toegankelijk gemaakt. Hij vergeleek God met de schrijver van een roman: wij, de personages, beleven de gebeurtenissen na elkaar, maar de schrijver zelf kan bij één zin blijven stilstaan, er uren over nadenken, om dan pas verder te schrijven –

zonder dat wij daar iets van merken. Zo is God niet gehaast door onze klok, en hoeft Hij Zijn aandacht niet te verdelen. Elk gebed, op elk moment, ontvangt Zijn volle en onverdeelde aandacht — alsof jij de enige bent die Hij ooit geschapen heeft.

Dat besef verandert de manier waarop de Schrift zelf naar stilte in het gebed kijkt: als God buiten de tijd staat, is Zijn zwijgen nooit onverschilligheid. Denk aan Elia op de berg Horeb: *“Niet in de windvlaag, niet in de aardbeving, niet in het vuur was de HEER, maar in het gefluister van een zachte bries”* (1 Koningen 19:11-13). Juist in die stilte liet God Zich vinden.

C.S. Lewis herkende iets vergelijkbaars na de dood van zijn vrouw (vgl. *A Grief Observed*, 1961): bidden voelt soms als kloppen op een deur die van binnenuit op slot zit, maar die stilte is vaker een uitnodiging dan een afwijzing — om de haast naar een snel antwoord los te laten, en het beeld van een God die werkt als een automaat – gebed erin, antwoord eruit – plaats te laten maken voor een dieper vertrouwen.

Wie een verlies draagt dat door geen woord te verzachten is, hoeft in die stilte niet alleen te zijn. Toen Job zwaar getroffen werd door verlies en lijden, kwamen zijn vrienden bij hem zitten, zeven dagen lang, zonder te spreken (Job 2:13). Het getal is bijzaak. Wat telt, is dit beeld van aanwezigheid in stilte die duurt zolang het verdriet duurt. Op dat moment bleef de HEER stil. De rabbijnse traditie leert dat zulk zwijgen meestal een verborgen aanwezigheid is, die tot luisteren en omkeer roept. Jezus kende die stilte, in de hof van Gethsemane. Als Hij die weg is gegaan, dan zullen wij die ook bewandelen in ons leven.

Deze tijdloze, trouwe God is dezelfde God van wie Paulus aan de Tessalonicenzen vraagt: *“Bid dat het woord van de Heer zich elders even snel verspreidt en evenzeer geprezen wordt als bij u.”* (2 Tessalonicenzen 3:1)

Paulus vraagt hier eigenlijk iets heel concreets: dat Gods Woord ongehinderd zijn weg zal vinden en zal doen waarvoor het bedoeld is: overtuigen, bekeren, troosten, heiligen.

Dat gebed rust op een vaste belofte. Jesaja schrijft: *“Zo geldt dit ook voor het woord dat voortkomt uit mijn mond: het keert niet vruchteloos naar Mij terug, niet zonder eerst te doen wat Ik wil en te volbrengen wat Ik gebied.”* (Jesaja 55:11).

Wat God spreekt, keert nooit met lege handen terug, ook al zien wij het resultaat niet onmiddellijk. Hier komen beide lijnen samen: omdat God buiten onze tijd staat, is Zijn Woord al onderweg naar zijn bestemming, ook wanneer wij nog moeten wachten. Het wachten is iets van ons, niet van Hem.

Dat wachten voelt zwaar, zeker wanneer we tegenstand ervaren: onbegrip, moedeloosheid, mensen die dwarsliggen. Ook de gemeente van Smyrna kende die werkelijkheid: arm en verdrukt, kreeg zij te horen: *“Wees niet bang voor het lijden dat u nog te wachten staat”* (Openbaring 2:8-11). Paulus bad in één en dezelfde adem: dat God Zijn volk “behoedt voor slechte en kwaadaardige mensen” en “beschermte tegen het kwaad” (2 Tessalonicenzen 3: 2-3). Ook als de tegenstand reëel is, blijft de volgende belofte overeind: *“Wanneer Hij dit besloten heeft, de HEER van de hemelse machten, wie zal het dan verijdelen? Wanneer Hij zijn hand opheft, wie zal Hem tegenhouden?”* (Jesaja 14:27).

Dat Paulus het Woord dat vrij zijn loop mag hebben, en de bevrijding van de boze,

in één adem noemt, wijst op een vast patroon. Datzelfde patroon zit verweven in het gebed dat Jezus Zijn discipelen leerde: na “laat uw koninkrijk komen, laat uw wil gedaan worden” volgt de bede “red ons van het kwaad” (Matteüs 6:10) – telkens dezelfde combinatie. De doorbraak van Gods Koninkrijk in ons persoonlijk leven en de bevrijding van het kwaad gaan hand in hand. Bidden tegen de boze hoort daarom, doorheen heel de Schrift, onlosmakelijk bij het gebed voor de voortgang van het Woord.

Jeremia voegt daar een laatste gedachte aan toe: *“Mijn plan met jullie staat vast – spreekt de HEER: Ik heb jullie geluk voor ogen, niet jullie ongeluk; Ik zal je een hoopvolle toekomst geven.”* (Jeremia 29:11).

We hoeven God niet te overtuigen van iets goeds; we mogen meebidden met wat Hij al besloten heeft.

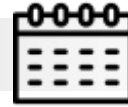
Wat overblijft, is een eenvoudige boodschap: wij bidden tot een God die niet gehaast is, die geen enkel gebed kwijtraakt in de tijd, en wiens Woord nooit vergeefs wordt gesproken. We bidden omdat we een God dienen voor wie elk gebed op tijd komt en elk Woord vrucht draagt. Hoe we ook bidden – als baby, kind, tiener of volwassene, stamelend, stuiterend, mompelend of zuchtend: Zijn Woord draagt altijd vrucht. Wie ooit vroeg “hoelang nog”, mag weten: een vertraagd antwoord is nog steeds een antwoord.

“Aan Hem die door de kracht die in ons werkt bij machte is oneindig veel meer te doen dan wij vragen of denken, aan Hem komt de eer toe, in de kerk en in Christus Jezus, van geslacht op geslacht, tot in alle eeuwigheid. Amen.” (Efeze 3:20-21).

Patrick Meulepas

PS: alle aangehaalde Schriftgedeelten in deze brief zijn overgenomen uit de NBV21 (Nieuwe Bijbelvertaling 2021).

Agenda

- Zaterdag 15 en zondag 16 augustus: Geuzenfeest in Korsele
- Zondag 6 september: Evacuatie-oefening na de kerkdienst
- Maandag 7 september, 18.30 – 20.00 uur: Kerkkriebels-bespreking
- Zondag 13 september: Startzondag, foto van de kerkgemeenschap vóór de kerk
- Maandag 14 september, 14.30 – 16.00 uur: Bijbelkring in Wemmel
- Donderdag 17 september, 18.00 – 19.30 uur: Interkerkelijk Comité voor Brussel
- Zondag 20 september: 'Autoloze zondag', kerkdiensten in Brussel en Kapel Zavelenborre
- Woensdag 23 september, 14.00 – 15.30 uur: Bijbelkring in WOTO
- Zondag 27 september: Scheppingszondag

Moraliteit is menselijkheid en verantwoordelijkheid

Dankzij mijn positieve ervaringen met het geloof in Suriname heb ik nooit de behoefte gehad om mij af te keren van het christendom of van de samenleving waarin ik ben opgegroeid.

Bij mijn gedwongen aankomst in Amsterdam kon ik mijn basisvorming met het geloof, persoonlijke discipline en het besef van verantwoordelijkheid tegenover de samenleving niet van mij afschudden. Hierdoor moest ik een hevige strijd leveren om de normen en waarden die inherent zijn aan mijn persoonlijkheid overeind te houden.

Dit brengt me terug naar een heel moeilijke periode van radeloosheid en machteloosheid tegenover de, voor mij, onbegrijpelijke onmenselijkheid in een gemeente die zichzelf graag de meest tolerante en liberale stad van Europa noemt. De gedachtegang en de mensen aan de macht die een cultuur bepalen, hebben diepe sporen bij mij achtergelaten.

Om mij te verzetten tegen wat ik toen als institutioneel geestelijk geweld onderzond, werd ik door Gedeputeerde Staten

van Noord-Holland uitgenodigd om mijn verhaal te komen vertellen.

Hiervoor had ik juridische bijstand nodig. Tijdens het kennismakingsgesprek met de advocaat die ik daarvoor had benaderd (Mark Schaatsbergen), werd ik tot mijn verbazing in het Surinaams begroet. Aan het einde van ons gesprek gaf hij mij een advies dat ik nooit meer zal vergeten: *“Vraag God de wijsheid om te kunnen begrijpen wat jouw rol in deze cirkel is.”* Hij beloofde mij toen ook dat hij zou helpen wanneer ik mijn eigen bedrijf zou beginnen.

Toen ik hem een half jaar na onze kennismaking nodig had om mij, zoals beloofd, te helpen met mijn bedrijf, kreeg ik van een vriend en collega-advocaat te horen dat Mark was overleden.

Dit bericht heeft mij diep geraakt en zorgde ervoor dat ik, ook onder zware druk, voor de tweede keer naar Amerika vluchtte waar ik al een intensief zelfontwikkelingsproces had doorgemaakt.

In New York kwam het onderwerp moraliteit steeds nadrukkelijker naar boven, wat mij steeds terugbracht naar zijn woorden die ik nooit meer zal vergeten.

De Verenigde Staten staan in de wereld bekend als een land waar geloof en religie een bijzondere plaats innemen. Maar ook daar zag ik dat mensen die zich christen noemden, zich lang niet altijd met het handelen van Jezus Christus bezighielden. Dit maakte mijn zoektocht alleen maar indringender, omdat de tegenstrijdigheid tussen praten en doen goed zichtbaar werd: *“follow the letter of the law but violate the spirit of the law”*, een gedachte die ook terug te vinden is in het voorbeeld van de Farizeeën in het Nieuwe Testament. Het probleem was en is voor mij dus niet het geloof zelf, maar vooral wat mensen ermee doen.

Wat ik toen in Amsterdam nog niet begreep, maar wat het begin werd van mijn zoektocht naar het wie, wat en waarom, begrijp ik vandaag veel beter. Wat Mark Schaatsbergen mij probeerde te vertellen, was dat ik niet moest laten losrukken wat diep in mij zat. Voor mij is geloven een persoonlijke beleving. Het heeft geen hiërarchie. Het heeft mij geleerd om verantwoordelijkheid te nemen, oog te hebben voor mijn medemens en het ego en persoonlijke zelfverheerlijking niet te laten zegevieren omdat het kan. Het besef dat er wel degelijk goed en kwaad in het leven bestaat, is een menselijke ontwikkeling.

De uitspraak *‘vrije wil’* staat niet expliciet in de Bijbel beschreven, maar de Bijbel benadrukt wel voortdurend de morele keuzevrijheid van de mens, die naar mijn inzicht, anders dan dieren, het natuurlijke vermogen heeft om te kiezen tussen goed en kwaad.

Gezien het christendom gebaseerd is op het handelen van Jezus, heb je geen ingewikkelde filosofische uitleg nodig om te begrijpen dat Hij als mens werd gedreven door verantwoordelijkheid en medemenselijkheid.

Kritisch zijn is één ding, maar de totale afbraak van kerk en geloof nastreven is niet constructief. Het geloof zie ik als de fundering waarop een huis is gebouwd; dat huis is de samenleving. Wanneer bewoners het huis verwaarlozen of misbruiken, ligt de oorzaak niet in de fundering, maar in de mensen die erin wonen. Daarom kan het falen van een kerk als instituut niet worden afgedaan met: *“het is de schuld van religie en het geloof,”* zoals meestal het geval is.

Het probleem ontstaat wanneer mensen hun eigen ego laten prevaleren, hun macht of persoonlijke wil opdringen en hun positie misbruiken om het eigen handelen, dat niet door de beugel kan, te rechtvaardigen.

Zonder het handelen van mensen zijn instituties slechts dode lichamen en gebeurt er niets. Juist daarom is het menselijk handelen een onlosmakelijk onderdeel van de discussie over kerk, religie en geloof. Hoe pijnlijk het ook mag zijn: mensen zijn de bron van alle ontwikkelingen in de samenleving, van goed en kwaad.

Het christendom heeft vanwege de geschiedenis niet zo’n goede reputatie. Maar die reputatie is niet de schuld van het christendom, maar van de mensen die het christendom vertegenwoordigen en het veelal misbruikt hebben en in onze huidige tijd nog steeds doen om hun eigen onmenselijkheid te rechtvaardigen.

Zelfreflectie is geen gemakkelijke opgave, maar het zou goed zijn om die draad weer op te pakken en in het maatschappelijk debat niet alleen religie of instituties ter discussie te stellen, maar ook het menselijk handelen zelf. Moraliteit begint bij de keuzevrijheid van de mens en daar ligt uiteindelijk ook de eindverantwoordelijkheid. *Domus omnis.*

*Lisette Muntslag
Brussel, 11 juli 2026*

NBG/Bijbel Basics: "Jozef droomt" (Genesis 37:1-11)

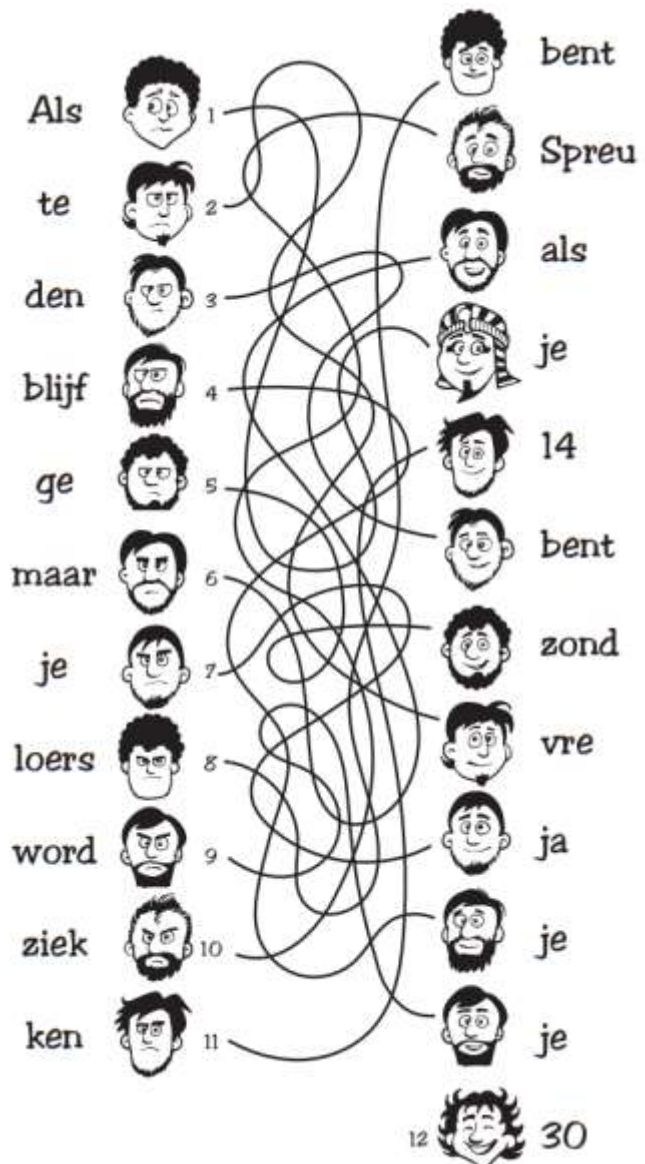
Jozef krijgt een mooie jas van zijn vader. Het moet een hele dure jas geweest zijn. Hij was gemaakt van verschillende soorten stof en had verschillende kleuren. Jozef droeg de jas waarschijnlijk over een tuniek.

Een tuniek lijkt op een jurk. Alle mannen en vrouwen in de tijd van de Bijbel droegen een tuniek. Mannen droegen vaak een korte tuniek. Als ze niet aan het werk waren, droegen ze er een soort jas overheen. Vrouwen droegen een langere tuniek.

Jaloers!

De broers van Jozef zijn jaloers op hem. Met de puzzel hiernaast ontdek je een uitspraak uit het Bijbelboek Spreuken over jaloers zijn.

Jozef is de oudste zoon van Jakob en Rachel. Jozef is dus de kleinzoon van Isaak en de achterkleinzoon van Abraham. Rachel kon heel lang geen kinderen krijgen. Als Jozef geboren wordt, zegt ze: "Ik hoop dat God me nog een zoon geeft." (Genesis 30:24). Later wordt Benjamin geboren. Jozef is de lievelingszoon van zijn vader Jakob. Dat komt omdat Jakob al oud was toen Jozef geboren werd. En misschien ook wel omdat Rachel de lievelingsvrouw van Jakob is.

Contact

Protestantse Kerk Brussel

Lidkerk van de **Verenigde Protestantse Kerk in België**

Kerkenraad

ds. Douwe Boelens, 0474 - 47 32 43
Anita Bultena (moderator), 02 - 734 52 13
Anne Theo Seinen (scriba),
0495 - 71 97 49,
anne-theo.seinen@skynet.be
Peter Dekker,
peterdekker.pkb@gmail.com
Tomas de Jong, jongdetomas@gmail.com

Wijkcontactpersonen

Centrum West

Antoinette Panhuis, 02 - 230 52 22

Noord

Annemarie Haverkorn, 02 - 460 42 86

Noordoost

Jacqueline Bastiaens, 02 - 767 67 35
Lex Buddingh, 02 - 772 70 23

Zuid

Jart Voortman, 02 - 358 57 29

Oost

Lieve de Geus-Everaert, 02 - 660 53 33
Erik Berghuis, 0497 - 06 51 25

Zuidoost

Janneke Wilbrenninck-van Oldenborgh,
02 - 687 63 91
Joke Bronkhorst, 02 - 687 91 92

Kinder- en Jeugdwerk

Kinderkerk (tot 12 jaar): Julianna Boelens,
0479 - 65 23 95
Jeugdkerk (vanaf 12 jaar): Jart Voortman,
02 - 358 57 29
Jongvolwassenen: Julianna Boelens,
0479 - 65 23 95

Meldpunt voor Misbruik

in Pastorale Relaties:

meldpuntmisbruik@protestant.link

Kerkgebouw

Nieuwe Graanmarkt 8, 1000 Brussel

Website: www.protestantsekerkbrussel.be

Predikanten

regio Brussel: ds. Douwe Boelens

Telefoon: 0474 - 47 32 43

e-mail: douweboelens@pm.me

regio Wezembeek-Oppem, Tervuren en

Overijse: Liesbet Van Gysegem (proponent)

Telefoon: 0456 - 87 20 06

e-mail: mail@pastorliesbet.be

Kerkelijk bureau en koster

Mark van Wechem

02 - 512 03 67

e-mail: info@protestantsekerkbrussel.be

Het kerkelijk bureau is gesloten
op maandag en dinsdag.

Dagelijks Bestuur

Bert Kuypers (voorzitter), 056 - 20 54 39

Mark de Geus (penningmeester),
02 - 660 53 33

Commissaris gebouwen

Theo Orie, 02 - 466 54 90

Archivaris

vacant

Vrijwillige bijdragen

Ingrid De Hertogh-Vercruysse, 02 - 251 59 30

Bankrekeningnummers

(altijd op naam van Protestantse Kerk
en BIC: KREDBEBB)

Zondagse collectes

BE22 7330 6608 7847

Vrijwillige bijdragen

BE22 4331 1627 6147

Diaconie: BE42 7350 3273 4454

Kerkbrief: (€ 20 per jaar, buitenland € 30)

BE41 4331 1482 7110

Kerkkriebels: BE49 7350 0729 3071